

PŘIPOMÍNKY

k materiálu Ministerstva práce a sociálních věcí ČR

Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, a některé související zákony

V Praze dne 24. února 2023
Č. j.: 24 /6000/2023

A. OBECNÉ ZÁSADNÍ PŘIPOMÍNKY

System sociální péče o závislé osoby (dospělí i děti se zdravotním postižením a senioři) je tvořen jak sociálními službami, tak i neformální péčí. Je zřejmé, že neformální péče je důležitou podporou a mnohdy i východiskem poskytování sociálních služeb (rodina potřebného vyřizuje příspěvek na péči, objednáva služby a vykrývá je svou péčí v době, kdy nejsou dostupné. Je proto nutné, aby sociální služby i všichni pečující byli rovnocenně a úplně prezentováni ve výčtu důležitých pojmů, s nimiž pracuje zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Je to důležité zejména proto, že některé pojmy, byť jsou v zákoně už od roku 2012, nejsou veřejnosti známy a úřady řádně aplikovány, a tím dochází k jejich zaměňování a matení lidí, kteří se už tak nachází ve složité situaci. Jedná se zejména o institut asistenta sociální péče podle § 83 zákona o sociálních službách, (náhrada nebo zástup pečující osoby blízké), který bývá zaměňován se sociální službou osobní asistence podle § 39 téhož zákona. V prvním případě se jedná o neformální péči, upravenou smlouvou o poskytování pomoci, v druhém jde o sociální službu poskytovanou profesionály za úplatu dle úhradové vyhlášky a smlouvy o poskytování sociální služby. V tomto smyslu Hospodářská komora ČR uplatňuje níže uvedenou konkrétní připomínku.

B. ZÁSADNÍ KONKRÉTNÍ PŘIPOMÍNKY

1. Připomínka k bodu 2 § 3 písm. nové písm. j) bodům 1. a 2.

Požadujeme v § 3 nově navrhovaném písm. j) v bodech 1. a 2. za slova „osoba blízká“ doplnit slova „nebo asistent sociální péče dle § 83“.

Odůvodnění:

V obou bodech došlo k opomenutí asistenta sociální péče (dále také ASP) dle § 83 zákona o sociálních službách, který je jinak uváděn ve všech ustanoveních tohoto zákona vedle pečující osoby blízké, což také znamená, že mají osoby, na které se vztahuje tento institut, stejné povinnosti a práva (viz například § 29 o kontrole čerpání příspěvku na péči ze strany Úřadu práce).

Lidé, kteří se dostali do situace, kdy jsou závislí na péči jiné osoby a nemají osobu blízkou, která by se o ně postarala, využívají spolupráce s asistenty, aby si zajistili péči v domácím prostředí.

Zároveň asistenty využívají osoby blízké jako zástup v případě svojí nepřítomnosti. Asistentem sociální péče se mohou stát také příbuzní pečovaných, kteří ale z definice občanského zákoníku (§ 22) nejsou osobou blízkou.

Institut ASP byl do zákona o sociálních službách přijat v roce 2012. Důvodová zpráva k příslušné novele se odvolává na Úmluvu OSN o právech osob se zdravotním postižením (konkrétně článek 19), kdy mají mít lidé se zdravotním postižením právo na dostupnou péči v co nejméně omezujícím prostředí. Asistent sociální péče byl do zákona zaveden, aby lidé, kteří nemají osobu blízkou, která by se o ně starala, mohli využít péče někoho jiného, komu důvěřují. Asistentem sociální péče se může stát osoba starší 18 let, která sama není příjemcem příspěvku na péči (má tedy vyhovující zdravotní stav). Tento smluvní vztah jakož i plnění závazků smlouvy dozoruje místně příslušný Úřad práce, kterému je také smlouva předkládána.

Pojem asistent sociální péče (ani zkratka ASP) není rozšířen v povědomí veřejnosti, ale ani u úředníků a sociálních pracovníků, kteří by tento institut znát měli, protože se vyskytuje i v jiných zákonech (např. zákoně o důchodovém pojištění.) Zároveň považujeme za důležité, aby i ASP mohli využívat sociální služby z oblasti poradenství, školení a psychosociální podpory neboť i u nich může dojít k vyhoření a i oni potřebují profesionální podporu. Tím se zároveň podpoří pobyt závislé osoby v domácím prostředí a oddálí nutnost využití pobytových sociálních služeb a v některých případech můžeme docílit toho, že pečovaný zůstane doma v kruhu rodiny, až do konce svého života, což je přání většiny z nás.

C. PŘIPOMÍNKA K TEZÍM VYHLÁŠKY

1. Připomínka k tezím vyhlášky o materiálně technických a provozních podmínkách poskytování sociálních služeb a minimálních personálních podmínkách pro poskytování sociálních služeb

Požadujeme vyhlášku 505/2006 Sb., kterou se provádí zákon o sociálních službách zrušit bez náhrady.

Odůvodnění:

Ač předkladatel v loňském roce při dvojité novele vyhlášky č. 505/2006 Sb. avizoval řešení problematiky vyhláškových limitů v rámci komplexní novely zákona o sociálních službách, a připomínky HK ČR považoval za smysluplné a jejich řešení za potřebné, předkládaný materiál žádné tolik potřebné řešení nepřináší. Přináší pouze další tlak na veřejné rozpočty, přičemž takové zatížení není ani dostatečně vyčísleno v rámci hodnocení dopadů regulace a nevyplývá přímo z materiálů k připomínkování, nýbrž z pouhých tezí prováděcí vyhlášky. Cestu dalšího zatěžování veřejných rozpočtů nevnímáme jako správnou a jsme přesvědčeni, že by se mělo postupovat cestou zapojení soukromých subjektů.

Tato vyhláška je zcela zbytečná, zanáší systém služeb sociální péče zbytečnou detailní regulací, která deformuje podmínky a ekonomické pobídky pro poskytovatele sociálních služeb a vytváří podhoubí pro korupci ve vztahu mezi žadateli o péči, jejich poskytovateli a sponzory zařízení sociálních služeb. K potřebné sociální ochraně klientů sociálních služeb plně dostačuje v zákoně již existující institut 15 % "kapesného", jak dokládá konec konců i detailní mikroekonomická studie Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí z roku 2019. Pakliže však zůstane zachována limitace za stravné a ubytování v zařízeních sociálních služeb, případně nebudou limity velmi významně zvýšené, nebude možné využít prostředky, které klient získá například z pojištění dlouhodobé péče.

Proto požadujeme zrušení vyhlášky nebo alternativně výrazné zvýšení limitů za stravné a ubytování v zařízeních sociálních služeb.